

Oponentský posudek bakalářské práce Lucie Kalivodové „Metonymický ráz prózy a jeho ozvuky ve filmovém zpracování (Spalovač mrtvol)“

Předložená bakalářská práce má zřetelně stanovené téma, originální výchozí hypotézu a relativně koherentní konceptuální i pojmový rámec. Argumentace výkladu je poměrně zřetelná a směřuje k doložení průkazného materiálu, kterým se eviduje výskyt metonymické afázie i masochistických motivů ve verbálním a filmovém zpracování Fuksova *Spalovače mrtvol*. Předložené doklady také zřetelně ilustrují tezi, že ve filmové verzi je metonymický způsob konstruování narativu zřetelnější, „hmatatelnější“.

Jako oponent bych měl hledat spíš problémy než evidovat klady. Jde vesměs o problémy dílčí, nicméně několik z nich je třeba v posudku zmínit:

1) Práce občas trpí“ příliš velkou „plynulostí“: ne že by bylo třeba neustále reflektovat, proč se co říká, ale tok textu nabízí i pasáže, kde se modelový čtenář musí zastavit a pochybovat, zda je to, co je uvedeno, vskutku tak evidentní. Str. 7: „Dále budu sledovat metonymický ráz prózy a masochistické prvky“; není přiřazení těchto dvou entit hned za sebe, bez vysvětlení jejich souvislosti, příliš kvapné? „Nejprve shrnu, co bylo o SM (próze i filmu) napsáno v literárních a analytických studiích“ (ibid.); co se rozlišením „literární“ a „analytické“ studie implikuje? A obdobně: jaký je rozdíl v označení „Literární vědci, analytici, recenzenti i kritici se shodují...“ (s. 25)? Při odkazech k verbálnímu narativu mluví autorka o „knize“ či „novele“; pomineme-li, že výraz kniha není příliš vhodný (v jedné „knize“ mohly vyjít různé Fuksovy texty pohromadě, jde o pojem nakladatelský, nikoli literární), bylo by asi namístě vymezit, proč vnímá Spalovače mrtvol jako novelu, a ne román: např. jako román-horror tuto prózu označuje Slovník českých spisovatelů (2. vyd., 2005), o novele mluví Slovník české prózy (1994), čili žánrové označení je v daném případě rozkolísané a není evidentní.

2) Poněkud rozkolísaný je také samotný postup, a to jak v mikro, tak i v makrokompozici: myslím, že metodologická východiska (Jakobsonovo pojetí afázie, Deleuzovův koncept masochismu) by mohla a měla být umístěna na úvod. Autorka je má tak jako tak připravené a nevyužívá kompoziční postup, kdy by si způsob expozice materiálu vyžádal, aby se zjevil právě daný výkladový klíč. A tato rozkolísanost platí i pro dílčí části: např. proponované oddělení kritické a interpretační recepce a autorských „záměrů“ Fuksových a Herzových je tak jako tak narušeno návratem k tématu dobové recepce.

Způsob pochopení a výkladu Jakobsona i Deleuze je fundovaný a velice dobře zvládnutý. O to víc pak vadí, že je na zvolený materiál spíše jen aplikován: to, co vymezují Jakobson i Deleuze, je v něm nalezeno, ale bez výraznější korekce či specifikace výchozích

teoretických tezí. Jako by se to jen aplikovalo, aby se ukázalo, že to na zvolený materiál „sedí“.

3) Ne zcela funkčně je vymezen modelový čtenář práce. Autorka jej vymezuje jako člověka, který nemusí být obeznámen ani s jedním narativem *Spalovače mrtvol*. Kvůli tomu se cítí být povinována parafrázovat celou dějovou strukturu, což práci nemístně popisně zahltilo. Čtenář, který obě provedení zná dobře, je nucen přeskakovat tyto zcela popisně parafrázující pasáže a v důsledku mu pak mohou unikát i zajímavé evidence výskytu prvků, které autorka sleduje a analyzuje. Vzhledem k množství těchto pasáží pak výsledný závěr vyznívá poněkud stroze: čtenář by byl rád odměněn i větší intelektuální lahůdkou než konstatováním, že výchozí teze se vesměs potvrdily. V tomto ohledu by bylo, myslím, mnohem smysluplnější, kdyby autorka komparovala jednotlivé úseky prózy a filmu. Jejich separováním se souvislosti (podobnost i rozdílnost) ztrácejí a nejsou v argumentaci a výkladu vnímatelné. A stejně tak zůstala ne zcela propojena i obě ohniska výkladu: afázie a fetiš s prvky masochismu. Jaký je jejich vzájemný vztah a proč se vlastně práce zaměřuje právě na tyto dva aspekty? Bylo by možné mluvit o každém z nich zvlášť a bylo by možné přiřadit stejně integrálně i jakýkoli aspekt další?

4) Celková kompozice: práce jako by se skládala s dílčích úkolů, které diplomantka dobře vykoná: pochopení výchozích teoretických konceptů, evidence, analýza a využití dobové i pozdější recepce obou verzí *Spalovače mrtvol*, evidence výskytu sledovaných prvků v obou verzích. V celku mi však chybí integrovanější propojení těchto dílčích úkonů tak, aby výsledná kompozice nabízela směřování, které je neseno tvůrčí nutností, a nikoli volbou jednoho z možných aranžmá či provedení. To, že se výchozí teze potvrdí, se dá v celku očekávat, a v práci se vlastně nic jiného neodehraje; práce tedy nepřekvapí vnitřní dynamikou, intelektuálním výkonem, kdy je čtenář vtažen do výkladové hry a vnesen do pater, do nichž by sám vystoupat nedokázal (abychom také použili metonymii).

Jako oponent tedy navrhuji hodnotit práci 36 kredity a známkou 2+.

V Praze dne 6. 6. 2006

doc. PhDr. Petr A. Bílek, CSc.,
ředitel Ústavu české literatury a literární vědy FF UK